

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ

ՀՊՏՀ կառավարման ամբիոնի ապիստենտ

ՀՀ ՋՐՈՍԱՇՐՋՈՒԹՅԱՆ ՈԼՈՐՏԻ ԱՌԱՆՋՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՎ ՋԱՐԳԱՑՄԱՆ ՄԻՏՈՒՄՆԵՐԸ

Ջրոսաշրջությունը դարձել է տնտեսության առանձնահատուկ ոլորտ, որտեղ, բնականաբար, գործում են տնտեսական զարգացման այնպիսի օրենքներ, ինչպիսիք են արտադրության արդյունավետության բարձրացման, արժեքի, պահանջարկի ու առաջարկի, գնագոյացման և այլն: Ջրոսաշրջությունը խոշոր ազդեցություն է թողնում տնտեսության կարևոր բնագավառների վրա՝ տրանսպորտ և կապ, առևտուր, շինարարություն, գյուղատնտեսություն, լայն սպառման ապրանքների թողարկում:

20-րդ դարի սկզբներին ջրոսաշրջությունը զարգացավ աննախադեպ թափով՝ պայմանավորված հանգստի և առողջարանային կենտրոնների ծափողմամբ, աշխարհագրական նոր հայտնագործություններով, Ամերիկա, Աֆրիկա, Ավստրալիա մայրցամաքների ակտիվ յուրացմամբ, տրանսպորտի զարգացմամբ և այլ գործոններով:

Հիմնաբառեր. ջրոսաշրջություն, ջրոսաշրջային ենթակառուցվածքներ, ջրոսաշրջության հավելվածի տեմպ, ներգնա և արտագնա ջրոսաշրջություն

Ջրոսաշրջությունը Հայաստանի Հանրապետության տնտեսության առաջատար և առավել դինամիկ զարգացող ոլորտներից մեկն է և «Ջրոսաշրջության և ջրոսաշրջային գործունեության մասին» ՀՀ օրենքով հայտարարված է որպես տնտեսության զարգացման գերակա ճյուղ¹:

Ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ ՀՀ-ում ջրոսաշրջության զարգացման համար անհրաժեշտ են հսկայական ռեսուրսներ, նախապալ-

¹ Տե՛ս «Ջրոսաշրջության և ջրոսաշրջային գործունեության մասին» ՀՀ օրենքը (ընդունվել է 17.12.2003 թ.):

մաններ, որոնց լիարժեք օգտագործումը կարող է մեծապես նպաստել զբոսաշրջային գործունեության հետ կապված խնդիրների լուծմանը՝ Հայաստանը դարձնելով այս ոլորտում մասնագիտացված ակտիվ և զարգացած երկիր: Հետևաբար՝ տեղեկատվական ոչ լիարժեք դաշտի պայմաններում ՀՀ զբոսաշրջության շուկայի համեմատաբար լայն բնութագրումը պահանջում է վերլուծության ենթարկել ոչ միայն այս շուկայի ենթակառուցվածքները և դրանց վրա ազդող գործոնները, այլև տվյալ բնագավառին առնչվող ծառայությունների զարգացման միտումները, տնտեսական բարեփոխումների և պետական կարգավորման լծակների ազդեցությունը զբոսաշրջության վրա:

Խոսելով Հայաստանի զբոսաշրջության զարգացման մասին՝ պետք է հաշվի առնել, որ վաղ անցյալում Հայաստանի տարածքով անցնող առևտրական բանուկ և կարևոր ճանապարհները խոշոր դեր են խաղացել նրա տնտեսության և քաղաքների (Արտաշատ, Դվին, Տիգրանակերտ, Անի) զարգացման գործում:

Հայոց բնաշխարհի հրաշալիքները, պատմությունն ու հուշարձանները հնուց ի վեր գրավել են մարդկանց: Հայաստան են այցելել բյուզանդացի, արաբ, սիրիացի, Ասիայի ու Եվրոպայի տարբեր երկրների ճանապարհորդներ, աշխարհագրագետներ, պատմաբաններ, նկարիչներ, գրողներ ու գիտնականներ:

Որպես տնտեսության առանձին ճյուղ կամ ոլորտ՝ զբոսաշրջությունը մեր հանրապետությունում սկսել է ձևավորվել 20-րդ դարի 30-ական թվականներից:

Այսպես՝ Հայաստանի ԺԿԽ՝ 1931 թ. մայիսի 7-ի որոշմամբ ստեղծվել է Պրոլետարական տուրիզմի ընկերությունը, որի անդրանիկ համագումարը տեղի է ունեցել 1932-ին: Ընկերությունն ունեցել է խանութ, հանդերձանքի, վարձույթի կետ, հրատարակել է «Պրոլետարական տուրիստ» եռամսյա թերթը: 1932–34 թթ. Հայաստանում համամիութենական երկու շենքեր ու հյուրանոցներ են վարձակալվել Ստեփանավանում, Գորիսում, Ղափանում, Սևանում, Դիլիջանում²:

1952-ին կազմակերպվել են Երևանի տուրիստական-էքսկուրսիոն բազան, Թումանյան ավանի տուրբազան: 1954 թ. հանրապետությունն ընդգրկվել է համամիութենական տուրիստական երթուղիներում:

Առաջին անգամ դեպի Սև ծով ուղևորություն հասարակության համար կազմակերպվել է 1968-ին: 1970-ից ինքնաթիռով զբոսաշրջային ուղևորություններ էին կատարվում Մոսկվա, Լենինգրադ, Ռիգա և ԽՍՀՄ այլ քաղաքներ: 1970–80-ական թթ. շահագործման են հանձնվել «Նաիրի», «Էրեբունի», «Լավվար», «Կումայրի», «Տուրիստ» հյուրանոցները:

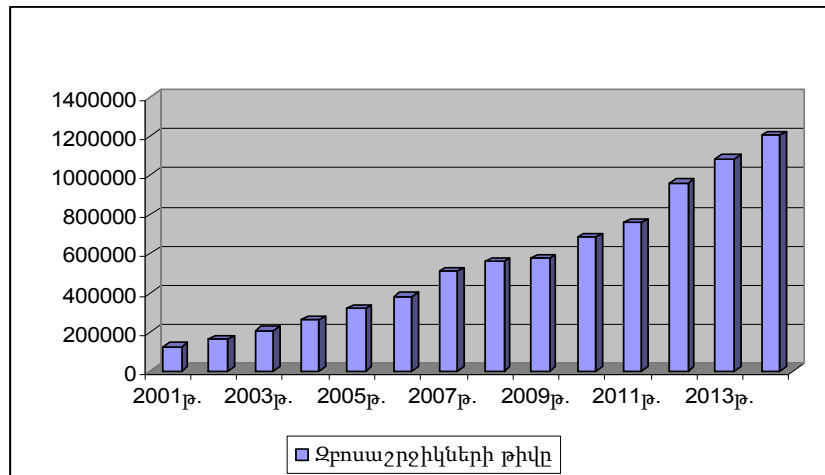
Հայաստանի զբոսաշրջային այցելությունների բուռն աճ արձանագրվեց 2001 թվականին (123 հազար մարդ), երբ տոնվում էր Հայաստանում քրիստոնեության՝ որպես պետական կրոնի հաստատման 1700-ամյակը: Նման աճ ապահովվեց ինչպես ենթակառուցվածքների որոշակի բարելավման, այնպես էլ երկրի վերաբերյալ տեղեկացվածության աստիճանի բարձրացման շնորհիվ: Համեմատության համար նշենք, որ, օրինակ՝ 1999 թվականին Հայաստան այցելուների քանակը կազմել է ընդամենը 40 հազար մարդ, որոնք, համաձայն ԶՀԿ սահմանման, դասվում են միջազգային ներգնա զբոսա-

² Տե՛ս Հայկական սովետական հանրագիտարան, Սովետական Հայաստան, Եր., 1987, էջ 324:

շրջության խմբին այն դեպքում, երբ, օրինակ՝ 1992–1993 թվականներին այդ ցուցանիշը 4–5 հազար այցելու է³:

Խորհրդային շրջանում զբոսաշրջային արդյունքի արտահանման լավագույն տարում՝ 1987 թվականին, զբոսաշրջիկների թիվը հասել է 500 հազարի, որոնցից միայն 100 հազարը ԽՍՀՄ տարածքից չեն եղել:

Վերջին տարիներին, շնորհիվ վարվող պետական քաղաքականության, ինչպես նաև պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, մասնավոր հատվածի և բնակչության համագործակցության, հանրապետություն եկող միջազգային զբոսաշրջիկների քանակը զգալիորեն աճել է:

Աղբյուրը՝ <http://mineconomy.am/uploads/20151902175107148.pdf>

Գծանկար 1. Հայաստանում միջազգային զբոսաշրջային այցելությունների շարժընթացը*

Ըստ ստացված հաշվետվությունների տվյալների և հետազոտությունների արդյունքում ձևավորված փորձագիտական գնահատումների՝ 2014 թ. հունվար-դեկտեմբեր ժամանակահատվածում հանրապետություն է ժամանել 683979 զբոսաշրջիկ՝ 2013 թ. նույն ժամանակաշրջանի 677910 զբոսաշրջիկների դիմաց: Նույն ժամանակահատվածում զբոսաշրջության նպատակով հանրապետությունից մեկնել է 640032 մարդ, կամ 2013 թ. հունվար-դեկտեմբերի նկատմամբ ցուցանիշի աճի տեմպը կազմել է 121.6%⁴: Բերված ցուցանիշների աճի տեմպերը վկայում են, որ տարեցտարի ավելանում է հետաքրքրությունը Հայաստանի՝ որպես զբոսաշրջային երկրի նկատմամբ: Հաշվի առնելով զբոսաշրջային արդյունաբերությունում ներկայումս իրականացվող պետական և մասնավոր ծրագրերի ծավալները՝ 2015 թ. ընթացքում ակնկալվում է զբոսաշրջային այցելությունների քանակի 20% աճ: Հարկ է նշել նաև, որ 2014 թ. ընթացքում օտարերկրյա պետություններում ՀՀ դիվանագիտական ներկայացուցչությունների կողմից տրվել է ՀՀ մուտքի 24085 վիզա⁵:

³ <http://www.mineconomy.am/uploads/20152701171522463.pdf>

⁴ Տես Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2014 թվականի հունվար-դեկտեմբերին, Եր., ԱՎԾ, 2015, էջ 128:

⁵ Տես նույն տեղը, էջ 126:

Հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ մեր երկիրն առաջարկում է հետաքրքիր համադրությամբ զբոսաշրջային արդյունք՝ հարուստ մշակութային ժառանգություն, անադարտ բնություն, հյուրասիրության հարուստ ավանդույթ, Հայաստանը բոլոր հնարավորություններն ունի գրավելու իր ուրույն դիրքը միջազգային շուկայում: Սա իր հերթին պահանջում է զբոսաշրջային ռեսուրսների պատշաճ և մանրամասն գնահատում, համաշխարհային շուկայում պահանջարկի և հայկական զբոսաշրջային առաջարկի (զբոսաշրջային արդյունք, ծառայություններ) վերանայում, հայկական զբոսաշրջային արդյունքի պատշաճ ներկայացում համաշխարհային շուկայի թիրախային հատվածներում (աշխարհագրական, կրոնական, մշակութային և այլն):

Աղյուսակ 1

Հայաստանում միջազգային զբոսաշրջային այցելությունների շարժընթացը*

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ընդամենը՝ ժամանող զբոսաշրջիկներ	262959	318563	382240	510622	558443	575281	683979	757935	963000	1084188	1203746
Որից տեղաբաշխվել են.											
Հյուրանոցային հանգրվան ներում	227525	268538	327766	444328	487795	494648	594975	664333	884596	1035722	1109457
Այլ՝ վարձով կամ բարեկամների տանը	35434	50025	54474	66294	70648	80633	89004	93602	78404	48466	94289

* Աղբյուրը՝ <http://mineconomy.am/uploads/20151902175107148.pdf>

Ակնհայտ է, որ արտագնա զբոսաշրջության հավելաճի տեմպերը գերազանցում են ներգնա զբոսաշրջության համանման ցուցանիշները, որը, բնավ, զբոսաշրջության առաջանցիկ տեմպերի մասին չի վկայում:

Ուսումնասիրությունները և բերված ցուցանիշները վկայում են, որ տարեցտարի ավելանում է եվրոպական երկրների հետաքրքրությունը Հայաստանի՝ որպես զբոսաշրջային երկրի նկատմամբ: Այս առումով, եվրոպական երկրներից այսօր կարելի է առանձնացնել Ֆրանսիան, Գերմանիան, Իտալիան, Իսպանիան, Հունաստանը, Կիպրոսը, Չեխիան, Միացյալ Թագավորությունը, Ավստրիան: Համաձայն սահմանային անցման կետերում հավաքագրված տվյալների՝ 2014 թ. նկատվել է եվրոպական տարածաշրջանից դեպի Հայաստան այցելությունների զգալի աճ՝ 23.28%⁶:

Անդրադառնալով հյուրանոցների ծանրաբեռնվածության խնդրին՝ նշենք, որ հյուրանոցային տնտեսության օբյեկտներում գիշերակացի քանակը կազմում է 595335, հյուրանոցային տնտեսության օբյեկտներում ննջատեղերի թիվն ավելի քան 100000 է, ըստ որի հյուրանոցների զբաղվածությունը շուրջ 22% է: Ընկերների և հարազատների բնակարաններում հանգրվանող զբոսաշրջիկների տոկոսային հարաբերակցության աճ է նկատվում հայկական ծագում ունեցող այցելուների շրջանում՝ 79.9%, մինչդեռ միևնույն խմբում նվազել է հյուրանոցներում հանգրվանողների թիվը՝ հասնելով 9.8%-ի: Ըստ այդմ՝ այցելության ժամանակ ընկերների և հարազատների տանը

⁶ Տե՛ս http://www.mineconomy.am/up/files/210_zbosashrjutyun_verlucutyun-168.pdf

հանգրվանելու հավանականությունն առնչվում է հայկական ծագումով զբոսաշրջիկների տոկոսային հարաբերությանը⁷:

Աղյուսակ 2

ՀՀ այցելած զբոսաշրջիկների աշխարհագրական բաշխվածության կառուցվածքն ու աճի տեմպը 2013–2014 թթ. հունվար-դեկտեմբերին*

	Տեսակարար կշիռը (%)		Զբոսաշրջիկների բացարձակ թվի աճի տեմպը (%)
	2013 թ. հունվար-դեկտեմբեր	2014 թ. հունվար-դեկտեմբեր	
Ընդամենը	100.0	100.0	110.1
այդ թվում՝			
ԱՊՀ երկրներ	19.9	21.8	121.1
որից՝			
Ուկրաինա	1.9	1.8	104.4
Ռուսաստանի Ռաշնություն	16.8	18.5	121.3
ԱՊՀ այլ երկրներ	1.1	1.5	146.7
ԵՄ երկրներ	38.5	38.4	109.7
որից՝			
Նիդեռլանդներ	2.0	0.9	51.7
Իտալիա	6.2	6.6	116.4
Ֆրանսիա	10.0	8.6	94.4
Գերմանիա	5.5	5.5	108.7
Միացյալ Թագավորություն	4.7	7.6	175.8
ԵՄ այլ երկրներ	10.0	9.2	101.7
Այլ երկրներ	41.6	39.8	105.2
որից՝			
ԱՄՆ	14.8	13.1	96.9
Իրան	7.4	6.8	101.5
Վրաստան	2.6	2.8	119.1
Թուրքիա	1.4	0.8	68.3
Կանադա	1.7	1.3	84.1
այլ երկրներ	13.7	15.0	119.9

* Բերված տվյալներն արտացոլում են միայն հյուրանոցներում և հյուրանոցային հանգրվաններում հաշվառված զբոսաշրջիկներին:

Աղբյուրը՝ <http://www.cf.am/files/news/369/bc92dc4a54.pdf>

Վերլուծելով ներգնա զբոսաշրջիկների ընդհանուր բնութագիրը՝ անհրաժեշտ է նշել, որ զբոսաշրջիկների մեծամասնությունը Ռուսաստանից (34.9%), Վրաստանից (28.1%), Իրանից (7.8%), ԱՄՆ-ից (4.5%), Ֆրանսիայից (3.5%), Գերմանիայից (2.9%) և Ուկրաինայից (2.0%) է (այցելությունների միջին տևողությունը 20 օր է):

Զբոսաշրջիկների 22%-ը Հայաստան են այցելել գործարարության նպատակով, 12%-ը՝ հանգստի, իսկ 45%-ը՝ հարազատներին և բարեկամներին այցելելու նպատակով, ընդ որում, առաջին նպատակով այցելող զբոսաշրջիկների 58%-ը Ռուսաստանից, Վրաստանից և ԱՄՆ-ից են:

Հատկանշական է այն փաստը, որ կրկնվող այցելությունները Հայաստան բավականին շատ են. բոլոր զբոսաշրջիկների 53%-ը կատարել է չորս կամ ավելի այցելություն: Հայաստանի մասին տեղեկատվության հիմնական

⁷ Տե՛ս http://mineconomy.am/up/files/ARMENIAN_INTERNATIONAL_VISITOR%20SURVEY-170.pdf

աղբյուրներն են. ընկերները և բարեկամները՝ 52.4%, նախկին այցելությունները՝ 36.1%, ռադիո-հեռուստատեսային գովազդները՝ 2.6%, և 1%-ից պակաս զբոսաշրջիկներ են համացանցի միջոցով գնել զբոսաշրջային փաթեթներ և ծառայություններ⁸:

Յուրաքանչյուր զբոսաշրջիկ Հայաստանում ծախսում է մոտ 36 ԱՄՆ դոլար/օրական և մոտ 705 ԱՄՆ դոլար յուրաքանչյուր այցելության ընթացքում⁹:

Հայաստան այցելած զբոսաշրջիկների ճամփորդության նպատակը ներկայացնենք աղյուսակ 3-ի օգնությամբ.

Աղյուսակ 3

Զբոսաշրջիկների՝ դեպի Հայաստան ճամփորդության նպատակները 2015 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ

/տեսակարար կշիռը, %/

Ճանապարհորդության նպատակը	ԱՄՆ	Կանադա	Ճապոնիա	Ռուսաստան	Վրաստան	Եվր. Միություն	Հունաստան	Իտալիա	Մեծ Բրիտանիա	Ֆրանսիա	Գերմանիա	Արևմտյան Եվրոպայի այլ երկրներ	Լիբանան	Սիրիա	Իրան	Բոլոր այլ երկրներ	Միջակայք
Բնություն	65.4	45.0	66.7	60.6	78.0	78.6	68.4	65.0	66.7	68.1	72.1	70.7	50.0	66.7	64.7	69.4	68.6
Մշակույթ/պատմություն	67.9	55.0	66.7	39.4	39.0	50.0	73.7	65.0	66.7	84.0	77.9	62.7	41.7	50.0	38.2	72.9	59.3
Ուխտագնացություն	6.4	35.0	5.6	3.2	15.1	7.1	26.3	5.0	3.3	14.9	1.5	1.3	8.3	27.8	0	4.7	8.8
Մասնագիտական շրջագայություն	3.8	5.0	5.6	4.3	8.8	21.4	10.5	0	6.7	4.3	7.4	5.3	0	11.1	0	14.1	6.8
Էկոտուրիզմ/արկածային տուրիզմ	3.8	0.0	5.6	17.0	15.1	21.4	15.8	20.0	3.3	12.8	19.1	13.3	0	11.1	8.8	10.6	12.4
Հայաստանի ավանդույթներ	25.6	25.0	5.6	10.6	8.2	21.4	36.8	25.0	20.0	29.8	25.0	14.7	16.7	11.1	8.8	27.1	18.6
Այլ	9.0	45.0	5.6	20.2	6.3	14.3	5.3	0.0	6.7	1.1	2.9	6.7	50.0	16.7	17.6	5.9	9.4

Աղբյուրը՝ http://mineconomy.am/uploads/TEXEKANQ_FORUM_sayt.pdf

Զբոսաշրջիկների 68.6%-ի՝ Հայաստան այցելության որպես հիմնական նպատակ է նշվել բնությունը, 59.3%-ի դեպքում՝ պատմությունը և մշակույթը: Հայկական ավանդույթները (18.6%) և էկոտուրիզմ/արկածային տուրիզմը (12.4%) ևս նշվել են որպես այցելության նպատակներ Հայաստան ժամանած զգալի թվով զբոսաշրջիկների կողմից: Ուխտագնացությունը և մասնագիտական շրջագայությունները շուկայի նշանակալի մաս չեն կազմում:

Անժխտելի է այն փաստը, որ վերջին տարիներին Հայաստանում զբոսաշրջության ենթակառուցվածքների զարգացման նպատակով մեծածավալ ներդրումներ են կատարվել. կառուցվել են նոր հյուրանոցներ և ռեստորաններ, ձեռք են բերվել միջազգային չափանիշներին համապատասխանող զբոսաշրջային ավտոբուսներ: Շարունակվում են զբոսաշրջային և կենսական նշանակության ճանապարհների բարելավման աշխատանքները: Վերակառուցման և զարգացման միջազգային բանկը 2013 թ. 45 մլն ԱՄՆ դոլարի չա-

⁸ Տե՛ս նույն տեղը:

⁹ Տե՛ս Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2014 թվականի հունվար-դեկտեմբերին, Եր., ԱՎԾ, 2015, էջ 126:

փով վարկ տրամադրեց կենսական և զբոսաշրջային նշանակության ճանապարհացանցի բարելավման ծրագրի իրականացման՝ 2013–2015 թթ. ընթացքում Հայաստանի տարբեր մարզերում ճանապարհների վերակառուցման և վերականգնման համար: Ծրագրի առաջին տարվա աշխատանքներում ներառվեցին մոտ 70 կմ ճանապարհների վերականգնման աշխատանքները, որոնք ավարտվեցին 2013 թ. վերջին, իսկ պայմանագրով առանձնացված թերությունների վերացման ժամանակաշրջանը կտևի մինչև 2015 թվականի վերջը:

Վերոհիշյալ ծրագիրը տնտեսական խթան կհանդիսանա գյուղական համայնքների համար՝ ապահովելով աշխատատեղեր և վերականգնված կենսական նշանակության ենթակառուցվածքից երկարաժամկետ հատվածում օգտվելու հնարավորություն: Ի լրումն նշված տնտեսական օգուտների (զբոսաշրջության հետագա զարգացում, գյուղատնտեսական ապրանքների շուկաների հասանելիություն, աշխատատեղերի ստեղծում և այլն)՝ կբարելավվեն նաև գյուղական բնակչության սոցիալական պայմանները կրթական, բժշկական և սոցիալական ծառայությունների հասանելիության մեծացման արդյունքում:

2008 թ. ՀՀ-ում բացվեց «Լինսի» հիմնադրամը: 73 միլիոն դոլարի ճանապարհաշինարարական և 14 միլիոն դոլարի Երևանի փողոցների բարեկարգման աշխատանքներին հատկացումները նոր տեսք տվեցին մայրաքաղաքի գլխավոր պողոտաներին, փողոցներին ու հրապարակներին:

45 միլիոն դոլար հատկացվեց երկրաշարժից ավերված բնակելի ֆոնդի վերականգնմանը, ինչի շնորհիվ Շիրակի և Լոռու մարզերում կառուցվեց 149 շենք՝ 3674 բնակարանով: Փաստորեն, 3674 ընտանիք քայքայված ու խոնավ տնակներից տեղափոխվեցին բարեկարգ բնակարաններ:

«Լինսի» հիմնադրամի «Մշակույթ» ծրագրին հատկացված գումարը, թվում է, այնքան էլ մեծ չէ. ընդամենը 18 միլիոն դոլար, սակայն, ընդհանուր առմամբ, հիմնովին վերականգնվեց 34 մշակութային հաստատություն՝ 13 թատրոն ու համերգասրահ, 7 թանգարան-ցուցասրահ, 9 տուն-թանգարան, 4 պատմամշակութային համալիր և Ծաղկաձորի համահայկական մարզական երիտասարդական ճամբարը¹⁰:

Իրականացվում են կապիտալ ներդրումներ քաղաքաշինության և զվարճանքի օբյեկտներում, միջազգային բոլոր չափանիշներին համապատասխան վերակառուցվել է «Զվարթնոց» միջազգային օդանավակայանը, իրագործվում է «Ծաղկաձորը՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխանող զբոսաշրջային կենտրոն» նպատակային խնդիրների լուծման ծրագիրը¹¹: Նշված ծրագրի արդյունքում հնարավոր կլինի ներկայացնել հայրենական զբոսաշրջային արդյունքը նոր որակական չափանիշներով՝ նոր հյուրանոցներ, սպասարկման նոր որակ, զբոսաշրջային գրավչության նոր վայրեր, ինչպես նաև ձմեռային զբոսաշրջության զարգացման շնորհիվ կարելի կլինի երկարաձգել զբոսաշրջային ժամանակաշրջանը Հայաստանում¹²:

¹⁰ Տե՛ս <http://www.2rd.am/hy/Linsi-himnadramy-Hayastanum>

¹¹ Տե՛ս «Ծաղկաձորը՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխանող զբոսաշրջային կենտրոն» նպատակային խնդիրների լուծման ծրագիր, էջ 1. (հաստատվել է ՀՀ Կառավարության 2005 թվականի հունիսի 9-ի 948-Ն որոշմամբ՝ ՀՀ ՊՏ 27.07.05/ 48 (420)), հոդված 922:

¹² Տե՛ս «Զբոսաշրջության զարգացման ազգային գործակալություն» ՓԲԸ պաշտոնական կայքը՝ www.armeniainfo.am

Ուշագրավ երևույթ է նաև Դիլիջանի միջազգային դպրոցի հիմնումը: Վերջինս, լինելով շահույթի ստացման նպատակ չհետապնդող ոչ առևտրային նախագիծ, ունի մի շարք խնդիրներ. մասնավորապես՝

- Եվրոպայի և Ասիայի խաչմերուկում հիմնել ժամանակակից միջազգային դպրոց:
- Միջազգային որակյալ կրթությունը հասանելի դարձնել երիտասարդներին՝ անկախ ազգությունից և ֆինանսական հնարավորություններից:
- Սովորողների համար ապահովել բազմակողմանի կրթություն, որը նոր հնարավորություններ կստեղծի նրանց համար:
- Սովորողներին նախապատրաստել՝ ընդունվելու աշխարհի լավագույն բուհեր:
- Ուսուցիչների և սովորողների միջև հաստատել լիարժեք երկխոսություն:
- Սովորողների մեջ սերմանել մշտական ինքնակատարելագործման գիտակցում և ձգտում:

Ջրոսաշրջային ներուժը գնահատելիս անպայման պետք է հաշվի առնել այն հանգամանքը, որ Հայաստանը միջազգային զբոսաշրջային շուկայում նոր երկիր է, ինչը նրան գրավիչ է դարձնում միջազգային զբոսաշրջային հանրության համար:

Մեր երկրում զբոսաշրջության ոլորտն արձանագրում է դրական զարգացումներ. թե՛ ներգնա և թե՛ ներքին զբոսաշրջային այցելությունների թիվը կայուն ու դինամիկ աճում է: Վիճակագրական տվյալների համաձայն՝ 2013 թ. Հայաստան է ժամանել 1084188 միջազգային զբոսաշրջիկ՝ 12.6%-ով գերազանցելով 2012 թ. ցուցանիշը: 2014 թ. հունվար-սեպտեմբեր ամիսներին հանրապետություն է ժամանել 941151 զբոսաշրջիկ՝ 13.6%-ով ավելի, քան նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածում:

2013 թ. ներքին զբոսաշրջիկների թիվը Հայաստանում կազմել է 669 540՝ 2012 թ. նույն ժամանակաշրջանի համեմատությամբ աճելով 30.1%-ով: 2014 թ. հունվար-սեպտեմբեր ամիսներին ներքին զբոսաշրջիկների թիվը հասնել է 785 180-ի՝ 2013 թ. նույն ժամանակահատվածի համեմատությամբ աճելով 33.7%-ով:

2000–2013 թթ. Հայաստան այցելած ներգնա զբոսաշրջիկների թիվն ավելացել է ավելի քան 24 անգամ¹³:

¹³ Տե՛ս http://armef.com/news/category/comment/article/article_1424110206

СУСАННА КАРАПЕТЯН

Ассистент кафедры "Управления" АГЭУ

Нынешнее состояние и особенности развития туризма в РА.– Туризм стал особенной сферой экономики, где естественно действуют такие законы экономического развития, каковыми являются законы повышения эффективности производства, стоимости, спроса и предложения, ценообразования и т.д.

Туризм оказывает значительное влияние на такие важнейшие сферы экономики, как транспорт и связь, торговля, строительство, сельское хозяйство, выпуск потребительских товаров.

В начале 20-го века туризм начал развиваться беспрецедентными темпами, которые связаны с формированием оздоровительных центров и центров отдыха, новыми географическими открытиями и активностью континентов Америки, Африки и Австралии, развитием транспорта и другими факторами.

Ключевые слова: туризм, туристические инфраструктуры, темпы прироста туризма, внутренний и внешний туризм.

SUSANNA KARAPETYAN

Assistant at the Chair of "Management" at ASUE

Present Condition and Features of Tourism Development in the RA.– Tourism becomes a special sphere of economy with special laws of economic development, like laws of increasing production efficiency, costs, supply and demand, pricing, etc.

Tourism renders significant influence on such major spheres of economy, as transport and communication, trade, construction, agriculture, output of consumer goods.

At the beginning of the 20th century tourism started to develop unprecedented rates which are connected with the formation of health centers and resthomes, new geographical openings and the activity of continents of America, Africa and Australia, development of transport and other factors.

Key Words: tourism, tourist infrastructures, rates of tourism growth, internal and external tourism.